

Kollektivtrafik
Erik Sjaunja
Tfn: 063-146533
E-post: erik.sjaunja@regionjh.se

2021-04-15

RUN/246/2021

Förslag: Yttrande Långsiktig utvecklingsplan Miljö

Inledning

Den långsiktiga utvecklingsplanen för miljö beskriver vad regionen vill uppnå med interna miljöarbetet på lång sikt och utgör därmed ett viktigt underlag till vilka miljömål och aktiviteter som prioriteras in i regionplan och övrig verksamhetsplanering under planperioden.

Regionstyrelsen har i mars 2021, § 49, beslutat att lämna över en remissversion av utvecklingsplanen till hälso- och sjukvårdsnämnden och regionala utvecklingsnämnden för synpunkter inför slutligt beslut i regionstyrelsen i juni.

Utvecklingsplanens styrning

Regionala utvecklingsnämnden anser att det vore positivt om det kan förtydligas vem/vilka som är målgrupp för dokumentet och hur det ska användas i verksamheten. Begreppet ”egna verksamheter” kan tydliggöras då Region Jämtland Härjedalen har en stor i bredd i verksamheterna. I sammanhanget kan organisationens externt riktade miljöarbete nämnas kort.

Det finns behov av att tydliggöra hur utvecklingsplanen förhåller sig till andra styrdokument inom organisationen. Det behöver finnas en röd tråd från miljöstyrningssystemet med miljöpolicy, långsiktig utvecklingsplan och övergripande handlingsplan (beslutas årligen) till övriga styrdokument, som exempelvis Regionplan och verksamhetsplaner. Planeringsprocesserna behöver hänga samman avseende såväl åtgärder som budget. Annars finns en risk att det blir svårare att implementera miljöåtgärderna i verksamheten, och att det uppstår en diskrepans mellan olika styrdokument. Figuren på sida 13 är viktig – kan den utvecklas för att ytterligare tydliggöra hur styrdokument och processer hänger samman?

På vilket sätt organisationens verksamheter förhåller sig till den antagna Klimat- och energistrategin för länet kan utvecklas i planen. I trafikförsörjningsprogram för Jämtlands län 2021–2026 finns också mål avseende miljö och klimat som med fördel kan inarbetas i utvecklingsplanen. Att det finns igenkänning mellan mål och insatsområden i olika styrdokument stärker miljöarbetet.

Utvecklingsplanen innehåller sju fokusområden och ett 40-tal mer detaljerade åtgärder. Många bedöms kräva extra resurser för att genomföras och det blir därför nödvändigt att de inkluderas i det ordinarie planerings- och budgetarbetet och att resurser tillförs för arbetet (tydliggörs i bilaga 8). Om allt inte kan genomföras finns det också behov av en prioritering

som pekar på de viktigaste åtgärderna. Hur kan arbetsprocesserna utvecklas för att få störst effekt? Uppföljning och utvärdering av planen är viktig.

Omfattning och struktur

Utvecklingsplanen föreslås få en översyn i syfte att lyfta de viktigaste delarna och även göra dokumentet mer lättillgängligt. Utvecklingsplanen har ett 12-årigt tidsperspektiv och en mer övergripande utvecklingsplan kan stärka dokumentets aktualitet över tid. Kanske kan de mer detaljerade åtgärderna tydliggöras i andra sammanhang.

Definitioner av begrepp som *hållbar utveckling*, *klimateffektivt* med flera kan läggas till för att tydliggöra begreppsapparaten på liknande sätt som görs för avfallsdelen.

Målen

De tre övergripande miljömålen är viktiga i dokumentet och kan lyftas tydligare, med en konkretisering kring nuläge, mål, utmaningar och vilka områden som är viktiga att prioritera för att nå målet. Hur ser gapet ut mellan nuläge och målbild?

Hur målen formulerats varierar stort. En del mål är mycket tydliga och specifika, medan andra är mer oprecisa (exempelvis ”minimera”). Bra om målen kan göras konkreta, mätbara och tidsatta så långt som möjligt.

Fjärde målet i kap 3.1 ”Systematiskt arbeta med ständiga förbättringar inom miljöområdet och följa upp resultatet samt arbeta i enlighet med EMAS och ISO14001” ska kanske tydligare särskiljas från de tre andra målen då det är mer processrelaterat.

Mål från Energi- och klimatstrategin bör läggas till som delmål till 2030, då de ska uppnås och det då vore bra att Region Jämtland Härjedalen som organisation går före och visar vägen.

Kollektivtrafikens mål kan tydliggöras i dokumentet, samt att kollektivtrafiken omfattas av utvecklingsplanen. Viktigt att det tar sin utgångspunkt i trafikförsörjningsprogrammet.

Målet om energieffektivisering i kap 3.2 kan förslagsvis delas upp på fastigheter, egna transporter och kollektivtrafik (se mål i trafikförsörjningsprogram).

Ekosystemtjänster återspeglas ej i målen. Målen bör utvecklas till att bygga upp och skapa positiva värden och inte stanna vid att minska skadan (ex klimatpåverkan).

Fokusområden och åtgärder

Fokusområden och redovisade åtgärder bedöms vara relevanta. En del åtgärder kan vidareutvecklas och justeras. Här ser vi positivt på dialog med respektive verksamhetsområde för slutliga formuleringar.

Detaljerade kommentarer

Nedan ett antal kommentarer av mer detaljerade karaktär.

- I bilaga 2 kan åtgärd "Fossilfri drift av fordon i kollektivtrafiken" synkas med skrivningar i trafikförsörjningsprogram.
- Sid 45: "En väl fungerande kollektivtrafik med god konkurrenskraft mot bilen kan ge stora effekter på minskad klimatpåverkan, särskild om kollektivtrafiken kan drivas med fossilfria bränslen." Här kan även miljöaspekter som luftkvalitet, buller och stadsmiljö nämnas då dessa är viktiga för kollektivtrafiken. Kravställning vid upphandlingsskedet är viktigt, liksom uppföljning av ställda krav.
- På sidan 35 Kunskap och medvetenhet - egen och förmedlande: Sista meningen borde avslutas efter kopplingar och resten av meningen tas bort. Det är lika viktigt för den andra delen av kärnverksamheten, dvs regional utveckling.
- På sidan 37 Ledning och styrning: Förtydliga att det gäller "Tjänstemannastödet till politiken gällande miljö återfinns inom...".
- På sidan 41 Infrastrukturplanering/samordning: Den text som handlar om kollektivtrafik kan tas bort då det finns med på sidan 40.
- På sidan 45 står det 180 organisatoriska nivåer: vad avses med "nivåer"?
- Hur hanterar vi möjligheten för organisationen att återanvända mer av t.ex. sina egna inventarier? Det som idag är "Nött och stött" skulle kunna lyftas och på så sätt bidra till minskade inköpskostnader, minskad konsumtion av jungfrulig råvara och minskat avfall. En positiv bieffekt skulle kunna vara att verksamheten ökar vår kunskap för de interna kretsloppen av möbler och likande. Det kan i sin tur användas som startpunkt för att arbeta mer med kunskaps- och engagemangshöjning hos personalen. Generellt finns ett stort stöd hos personal för att minska onödigt svinn på detta område, så det är ett bra område att utgå från. Det finns också stor potential att koppla på verksamheter som bidrar till breddad arbetsmarknad och ökad social hållbarhet.
- Bygg- och rivningsavfall, liksom inventarier, är en resurs som bör återbrukas om möjligt, men det kräver möjlighet till dokumentation, katalogisering och lagring. Genom att utgå från materialflödet på samhällsnivå istället för organisation kan vi arbeta snabbare och nå ett bättre resultat. Östersunds kommun är t.ex igång på detta område och ett samarbete vore förmodligen positivt för båda organisationerna.

REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN

Elise Ryder Wikén
Ordförande regionala utvecklingsnämnden

Anders Byström
Regional utvecklingsdirektör